

Sygn. akt SNO 30/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2017 r.

Sąd Najwyższy - Sąd Dyscyplinarny w składzie:

SSN Jerzy Grubba (przewodniczący)

SSN Halina Kuryło (sprawozdawca)

SSN Wojciech Katner

Protokolant Katarzyna Wojnicka

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Okręgowego po
rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 października 2017 r.,
sprawy **A.Z.**

sędziego Sądu Rejonowego w [...]

w związku z odwołaniem Ministra Sprawiedliwości

od wyroku Sądu Apelacyjnego - Sądu Dyscyplinarnego w [...]

z dnia 24 kwietnia 2017 r.,

- 1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;**
- 2. kosztami sądowymi postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Dyscyplinarny w [...] wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2017 r., uznał obwinioną A. Z. winną popełnienia zarzucanego jej przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz. U. z 2016 r., poz. 2062 ze zm.;

dalej: u.s.p.), polegającego na tym, że orzekając jako sędzia Sądu Rejonowego w [...] w V Wydziale Karnym, w okresie od 8 października 2014 r. do 25 marca 2016 r. znacznie przekroczyła ustawowy termin do sporządzenia na piśmie uzasadnień wyroków w 17 sprawach o sygnaturach akt: [...], czym w sposób rażący i oczywisty naruszyła przepis art. 423 § 1 k.p.k. i za to przewinienie na podstawie art. 109 § 1 pkt 2 powołanej ustawy wymierzył jej karę dyscyplinarną nagany.

Zapadły w sprawie wyrok został poprzedzony następującymi ustaleniami faktycznymi: sędzia A. Z. wykonywała obowiązki w V Wydziale Karnym Sądu Rejonowego w [...]. W okresie od 8 października 2014 r. do 25 marca 2016 r. obwiniona przekroczyła w sposób znaczący i bez usprawiedliwionej przyczyny termin do sporządzenia uzasadnień orzeczeń wydanych w sprawach o sygnaturach akt: [...]. Postanowieniem z dnia 17 lutego 2016 r., , Sąd Okręgowy w [...] stwierdził przewlekłość postępowania w sprawie V K ../12 z uwagi na niesporządzenie w terminie przez obwinioną uzasadnienia wydanego w tej sprawie orzeczenia.

Sędzia A. Z. w okresie od 8 października 2014 r. do końca 2015 r. przebywała 56 dni na zwolnieniach lekarskich oraz 65 dni na urlopiach wypoczynkowych. Zwolnienia, z których korzystała we wskazanym okresie, wynikały z dolegliwości zdrowotnych dziecka oraz z jej drobnych, bieżących schorzeń. Natomiast w okresie od 2 marca 2016 r. do 17 stycznia 2017 r. obwiniona była leczona w Gabinetie Psychiatrycznym z rozpoznaniem początkowo zaburzeń lękowo – depresyjnych, a następnie epizodu depresyjnego.

Na etapie orzekania przez Sąd Apelacyjny - Sąd Dyscyplinarny w [...] obwiniona nie wykazywała zaległości w sporządzaniu uzasadnień wyroków. Wszystkie dotychczas zaległe uzasadnienia będące przedmiotem niniejszego postępowania zostały przez nią sporządzone. Z dniem 1 kwietnia 2017 r. sędzia A. Z. została przeniesiona do wykonywania czynności służbowych w Sądzie Rejonowym w [...] II Wydziale Karnym.

W toku postępowania dyscyplinarnego obwiniona tłumaczyła powstałe opóźnienia w sporządzaniu uzasadnień wyroków nadmiernym obciążeniem obowiązkami oraz złym stanem zdrowia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego nie ma wątpliwości, że obwiniona faktycznie pozostawała w zwłoce w sporządzaniu uzasadnień

wyroków, a opóźnienia w tym zakresie wynikały z zaniedbań leżących po jej stronie. Sąd nie znalazł podstaw do przyznania waloru wiarygodności twierdzeniom obwinionej w zakresie, w jakim wskazywała na większe niż innych sędziów obciążenie jej referatu ilością przydzielanych spraw. Powyższe twierdzenia nie znalazły oparcia w statystykach wydziałowych zawartych w piśmie przewodniczącego V Wydziału Karnego Sądu Rejonowego . Natomiast Sąd w pełni podzielił wyjaśnienia obwinionej w zakresie, w jakim wskazała na postępujące gorsze samopoczucie i trudności związane ze zdrowiem psychicznym. Dla oceny wpływu poszczególnych schorzeń, na które cierpiała obwiniona, na możliwość terminowego sporządzania uzasadnień, Sąd Apelacyjny - Sąd Dyscyplinarny dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu psychiatrii dr n. med. A. M. Biegła dokonując analizy akt sprawy nie znalazła obiektywnych podstaw do stwierdzenia występowania u obwinionej objawów psychopatologicznych depresji do marca 2016 r. Natomiast w okresie od marca 2016 r. obwiniona ujawniała objawy depresyjne, które w konsekwencji mogły spowodować jej gorsze funkcjonowanie psychiczne, a co za tym idzie - również i zawodowe.

Sąd Apelacyjny - Sąd Dyscyplinarny uznał obwinioną za winną popełnienia zarzucanego jej czynu. Wskazał, że zgodnie z art. 107 § 1 u.s.p., naruszenie przepisów prawa przy jego stosowaniu stanowi przewinienie służbowe tylko wtedy, gdy jest jednocześnie oczywiste i rażące. Obraza przepisów jest oczywista, gdy dla każdego prawnika, bez głębszych rozważań, nie budzi żadnych wątpliwości, że doszło do naruszenia przepisu prawa. Z kolei naruszenie prawa jest rażące, jeżeli powoduje znaczące, niekorzystne skutki z punktu widzenia przebiegu postępowania i interesów stron. Natomiast od strony podmiotowej konieczna jest możliwość przypisania sędziemu winy, przy czym wystarczający jest każdy jej rodzaj. Przekroczenie określonego przez ustawę terminu do sporządzenia uzasadnienia orzeczenia stanowi zatem przewinienie służbowe polegające na naruszeniu prawa przy jego stosowaniu tylko wtedy, gdy przekroczenie terminu jest oczywiste i rażące we wskazanym wyżej rozumieniu. Oczywistość naruszenia przepisów ustalających termin do sporządzenia uzasadnienia orzeczenia nie budzi wątpliwości, jeżeli obiektywnie rzecz biorąc nastąpiło przekroczenie tego terminu. Natomiast aby można było mówić o rażącej obrazie przepisu ustanawiającego

termin do sporządzenia uzasadnienia orzeczenia, przekroczenie tego terminu musi być znaczne.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego, nie ulega wątpliwości, że obwiniona A.Z. swoim zachowaniem dopuściła się popełnienia przewinienia dyscyplinarnego przez naruszenie terminu do sporządzenia uzasadnień we wskazanych w treści zarzutu sprawach. Nawet przy uwzględnieniu faktu korzystania przez sędziego z urlopów wypoczynkowych i zwolnień lekarskich, opóźnienie w sporządzeniu uzasadnień wciąż pozostaje znaczące, a tym samym niewątpliwie świadczy o wypełnieniu dyspozycji art. 107 ust. 1 u.s.p. Obwiniona nie dopełniając ciążących na niej obowiązków przewidzianych w ustawie i naruszając obowiązujące w tym zakresie przepisy dopuściła się zatem popełnienia w sposób zawiniony przewinienia dyscyplinarnego o społecznej szkodliwości większej niż znikoma.

Sąd Apelacyjny - Sąd Dyscyplinarny dokonując kompleksowej oceny zachowania obwinionej nie pominął jej stanu zdrowia. Zgodnie z wydaną na gruncie przedmiotowej sprawy opinią psychiatryczną od marca 2016 r. u obwinionej występowały określone objawy depresji. Depresja, jako choroba wpływająca bezpośrednio na samopoczucie i stan zdrowia psychicznego, nie ma wymiaru nagłego i gwałtownego. Zasadniczo choć może stanowić konsekwencję określonego pojedynczego zdarzenia, to na ogół wiąże się z kumulacją szeregu negatywnych doświadczeń. Symptomy złego samopoczucia, apatii czy bierności poprzedzające depresję, mogą pośrednio wpływać na stan funkcjonowania psychicznego i w konsekwencji na sferę aktywności zawodowej chorego. Nie sposób zatem, mimo wydanej w sprawie opinii, pominąć całkowicie faktu postępującego charakteru depresji, jako choroby, która mogła mieć wcześniejszy, choćby pośredni wpływ na wykonywanie przez obwinioną obowiązków zawodowych.

Wymierzając obwinionej za przedmiotowy czyn karę nagany na podstawie art. 109 § 1 pkt 2 u.s.p., Sąd Apelacyjny - Sąd Dyscyplinarny miał na uwadze konieczność ostrzeżenia sędziego, zdyscyplinowania go i zapobiegnięcia kolejnym ewentualnym naruszeniom przez niego prawa i godności urzędu. Sąd uznał, że z uwagi na warunki i właściwości osobiste obwinionej kara nagany nie będzie rażąco

łagodna. Jednocześnie Sąd starał się zwrócić uwagę na wszelkie okoliczności sprawy i negatywne zachowania obwinionej, nie pomijając żadnej, której uwzględnienie mogłoby doprowadzić do doboru innej kary, mniej lub bardziej surowej. Nie ulega wątpliwości, że zachowanie obwinionej naruszało nałożone na nią ustawowo obowiązki. Nie było to też pierwsze tego typu przewinienie popełnione przez A.Z. w toku jej kariery zawodowej. Jednakże jako okoliczności łagodzące, brane pod uwagę przy wymierzaniu odpowiedniej kary dyscyplinarnej, należało uwzględnić fakt uzupełnienia przez obwinioną przed wydaniem orzeczenia w niniejszej sprawie wszelkich zaległości w sporządzaniu uzasadnień oraz obecnie jej nienaganną służbę. Ponadto nie bez znaczenia pozostawał stan zdrowia obwinionej oraz jej ogólnie gorsze samopoczucie, które mogło pośrednio wpływać na jej sprawność przy wykonywaniu obowiązków służbowych.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny zwrócił też uwagę na fakt przeniesienia sędziego A.Z. z dniem 1 kwietnia 2017 r. do wykonywania czynności służbowych w Sądzie Rejonowym w [...] II Wydziale Karnym. Choć dokonane przeniesienie nie może być rozpatrywane w kategoriach kary dyscyplinarnej, to dla osoby pracującej przez wiele lat w jednym miejscu pracy wiąże się ono z pewnymi dolegliwościami. Przeniesienie na inne miejsce służbowe poza rygorem kar dyscyplinarnych, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności faktycznych, również wiąże się z realizacją celów kary, jako takiej. Powyższa okoliczność nie mogła zatem pozostać całkowicie bez znaczenia przy określaniu wymiaru kary orzeczonej wobec obwinionej.

Wyrok ten w części dotyczącej orzeczenia o karze, zaskarżył na niekorzyść obwinionej Minister Sprawiedliwości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił rażącą niewspółmierność - łagodność – orzeczenia o karze do przypisanego przewinienia, polegającą na wymierzeniu kary dyscyplinarnej nagany, będącą wynikiem nieuwzględnienia we właściwy sposób wagi i szkodliwości społecznej popełnionego czynu, celu prewencyjnego, jaki powinna spełniać kara, a przede wszystkim okoliczności obciążającej w postaci uprzedniej karalności za tożsame rodzajowo przewinienie dyscyplinarne.

Odwołujący się wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez wymierzenie sędzi A.Z. na podstawie art. 109 § 1 pkt 4 u.s.p. kary dyscyplinarnej przeniesienia na inne miejsce służbowe.

W uzasadnieniu odwołania, podkreślając znaczne opóźnienia w sporządzaniu przez obwinioną uzasadnień wyroków, wyrządzone tym postępowaniem szkody społeczne oraz straty wizerunkowe dla wymiaru sprawiedliwości, a także fakt popełnienia przewinienia dyscyplinarnego w warunkach swoistej recydywy i bezskuteczność orzeczonej uprzednio wobec obwinionej kary nagany, wyrażono pogląd, że jedynie kara przeniesienia na inne miejsce służbowe zrealizuje swoje cele wychowawcze i zapobiegawcze, skłaniając sędziego do refleksji nad dotychczasowym postępowaniem oraz będzie dla niej przestrogą, że lekceważenie po raz kolejny obowiązków służbowych nie będzie dalej tolerowane. Nie jest przy tym karą eliminacyjną, jak najsurowsza kara dyscyplinarna złożenia sędziego z urzędu i stwarza obwinionej możliwość zmiany postawy na respektującą obowiązki służbowe w zakresie terminowości podejmowanych czynności procesowych.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

W odwołaniu skarżący zaznaczył, że nie kwestionuje ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji oraz ich prawnej oceny prowadzącej do uznania, że zarzucony obwinionej czyn wyczerpuje znamiona przewinienia służbowego z art. 107 § 1 u.s.p. w postaci oczywistej i rażącej obrazy art. 423 § 1 k.p.k. W ocenie skarżącego, nie można natomiast zaakceptować rozstrzygnięcia o wymierzeniu sędzi A.Z. kary nagany. Odwołanie zarzuca zatem wyłącznie niewspółmierność kary dyscyplinarnej wymierzonej zaskarżonym wyrokiem obwinionej sędzi. Wypada zauważyć, że zmianę orzeczenia w zakresie wymierzonej kary uzasadnia jedynie jej „rażąca niewspółmierność”. Zachodzi ona wówczas, gdy na podstawie całokształtu ujawnionych w sprawie okoliczności, które powinny mieć wpływ na wymiar kary, można przyjąć, że zaistniałaby bardzo istotna różnica pomiędzy karą wymierzoną przez sąd pierwszej instancji a karą, jaką należałoby orzec w instancji odwoławczej w następstwie prawidłowego rozważenia i uwzględnienia wszystkich tych okoliczności (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2003 r., SNO 34/03, OSND 2003 nr 1, poz. 49 i z dnia 18 lipca 2016 r., SNO 30/16, LEX nr 2089847). Nie chodzi tu o każdą ewentualną różnicę w ocenach co do wymiaru

kary, ale o różnicę ocen tak zasadniczej natury, że karę dotychczas wymierzoną można byłoby nazwać - również w potocznym znaczeniu tego słowa - "rażąco" niewspółmierną, to jest niewspółmierną w stopniu niedającym się wręcz zaakceptować (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2016 r., SNO 43/16, LEX nr 2152406)

W odwołaniu skarżący eksponuje okoliczność, że wyrokiem Sądu Apelacyjnego - Sądu Dyscyplinarnego w [...] z dnia 15 grudnia 2014 r., sędzia A.Z. została skazana na karę nagany za tożsame rodzajowo przewinienie służbowe, polegające na nieterminowym sporządzaniu uzasadnień orzeczeń. Upřednie wymierzenie sędziemu kary dyscyplinarnej nagany nie oznacza jednak, że w kolejnym postępowaniu dyscyplinarnym można wymierzyć jedynie karę surowszą, jaką jest przeniesienie na inne miejsce służbowe (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2014 r., SNO 42/14, LEX nr 1540147).

Ważąc argumenty przemawiające za i przeciwko zaostreniu wymierzonej obwinionej kary wypada zgodzić się ze skarżącym, że przewinienie dyscyplinarne polegające na wielokrotnym, znacznym (od 3 do 15 miesięcy) przekraczaniu terminu sporządzania uzasadnień wyroków w sprawach karnych, utrudniające stronom szybkie odwołanie się od zapadłych orzeczeń, cechuje się dużą szkodliwością społeczną i negatywnie wpływa na wizerunek wymiaru sprawiedliwości, a stwierdzenie wyrokiem sądowym przewlekłości postępowania w jednej z prowadzonych przez obwinioną spraw dodatkowo naraża Skarb Państwa na szkodę materialną w postaci obowiązku zapłaty określonej sumy pieniężnej na rzecz strony. Gdy weźmie się pod uwagę okoliczność, że do popełnienia czynu doszło w warunkach swoistej recydywy, a upřednio zastosowana wobec obwinionej kara nagany nie spełniła swoich celów, uzasadnione wydają się obawy odwołującego się o skuteczność obecnie orzeczonego środka. Z motywów odwołania należy wnosić, że intencją skarżącego nie jest całkowite jednak wyeliminowanie obwinionej z zawodu w wyniku zastosowanie kary złożenia z urzędu, lecz wymierzenie kary łagodniejszej, ale na tyle surowej, że zrealizuje ona swoją funkcję wychowawczą i prewencyjną. Godzi się zauważyć, że przeniesienie na inne miejsce służbowe nie jest wprawdzie najdrastyczniejszą karą dyscyplinarną, jednak orzeka się ją za szczególnie ciężkie delikty. Jak wskazano w wyroku Sądu

Najwyższego - Sądu Dyscyplinarnego z dnia 19 października 2007 r., SNO 70/07 (OSND 2007, poz. 83), kara przeniesienia na inne miejsce służbowe jest karą dotkliwą i surową, która powinna być wymierzona w wypadku niezwykle rażących zaniedbań obowiązków godzących w autorytet wymiaru sprawiedliwości, wtedy gdy przez wymierzenie jej należy uczynić zadość wymaganiom prewencji ogólnej. Wypada dodać, że kara ta stosowana jest wobec sędziego, którego czyn nie kwalifikuje sprawcy do wydalenia z zawodu, ale który z racji charakteru popełnionego przewinienia traci mandat do pełnienia służby w dotychczasowym miejscu pracy. W niniejszym przypadku nie można dopatrzeć się takiego związku zarzucanego obwinionej deliktu dyscyplinarnego z proponowaną przez odwołującego się karą.

Dokonując wyboru właściwej kary za popełnione przez sędziego A.Z. przewinienie, trzeba także wziąć pod uwagę stan sprawy z chwili orzekania przez Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny w [...]. Na tę datę obwiniona sporządziła wszystkie zaległe uzasadnienia wyroków i według informacji przełożonych, pracowała nienagannie. Ma rację odwołujący się zauważając, że prawidłowe wywiązywanie się z obowiązków zawodowych powinno być standardem w pracy sędziego, ale właśnie przywróceniu tego standardu służą kary dyscyplinarne stosowane wobec osób owych standardów nieprzestrzegających. Z dokonanych przez Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny ustaleń wynika zatem, że zachowanie obwinionej uległo radykalnej poprawie, a przedłożona na rozprawie przed Sądem Najwyższym informacja Prezesa Sądu Rejonowego w [...] dowodzi, że poprawa terminowości sporządzania przez obwinioną uzasadnień wyroków nie była chwilowa. Orzeczona ponownie wobec obwinionej kara nagany okazała się więc skuteczna. Niewątpliwie pozytywną rolę odegrało też przeniesienie sędziego A.Z. z Sądu Rejonowego [...] do Sądu Rejonowego w [...]. Wprawdzie przeniesienie odbyło się na wniosek obwinionej, jednak wiązało się z jej sytuacją zawodową spowodowaną toczącym się postępowaniem dyscyplinarnym. Ze złożonego na rozprawie przed Sądem Najwyższym oświadczenia Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego oraz przedłożonych przez obwinioną zestawień statystycznych ruchu spraw karnych i wykroczeniowych Sądu Rejonowego [...] oraz Sądu Rejonowego w [...] wynika, że w nowym miejscu pracy jej obciążenie ilością

przydzielonych do referatu spraw nie zmalało, lecz wzrosło. Można mieć obawy, czy kolejna dekompozycja życia zawodowego i prywatnego (także przy uwzględnieniu aspektu zdrowotnego), jaką byłoby przeniesienie obwinionej na inne miejsce służbowe, nie zniweczy pozytywnych skutków orzeczonej kary nagany. Należy również mieć na względzie interes wymiaru sprawiedliwości. Obwiniona orzeka od 1 kwietnia 2017 r. w Wydziale II Karnym Sądu Rejonowego w [...]. Jej ewentualne przeniesienie do innego sądu spowodowałoby nie tylko konieczność kolejnych przesunięć kadrowych u obecnego pracodawcy, ale – co istotniejsze – zmianę referenta w prowadzonych przez obwinioną sprawach karnych.

Mając na uwadze powyższe i nie znajdując podstaw do uznania wymierzonej obwinionej kary nagany za rażąco niewspółmiernie łagodną w stosunku do popełnionego przewinienia, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

kc